הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן רמה

שֶׁלֹּא הִתְנוּ בְּתְחִלָּה, יֵשׁ תִּקּוּן עַל יְדֵי (יד) שֶׁיַּחֲזִיר הַמּוֹכֵר לָהֶם דְּמֵי הַקַּרְקַע אוֹ יִמְכְּרוּהוּ לְאִישׁ אַחֵר, וְיַחְזְרוּ וְיִקְנוּהוּ בְּשֶׁתָּפוּת, וְיִתְּנוּ בְּשָׁעַת הַקְּנִיָּה. וְאִם נִשְׁתַּתְּפוּ בַּחֲנוּת וְלֹא הִתְנוּ, יַחֲזֹר כָּל אֶחָד וְיִטֹּל חֶלְקוֹ וִיבַטְּלוּ הַשֻּׁתָּפוּת, וְאַחַר כָּךְ יַחְזְרוּ לְהִשְׁתַּתֵּף, וְיִתְּנוּ בְּתְחִלָּה. וְאִם קִבְּלוּ הַקַּרְקַע לַעֲשׂוֹת בּוֹ מְלָאכָה בְּשֻׁתָּפוּת, יְבַטְּלוּ הַשּׁוּתּוּף וִימְחֲלוּ זֶה לָזֶה, וְאַחַר כָּךְ יַחְזְרוּ לְהִשְׁתַּתֵּף וְיִתְּנוּ בְּתְחִלָּה: הגה: (טו) *וְאִם יִרְצֶה לְהַשְׁכִּיר לְאֵינוֹ יְהוּדִי חֶלְקוֹ (ג) בְּשַׁבָּת, אוֹ לִשְׁכֹּרוֹ בְּקִבְלַת, שָׁרִי, וּכְמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל סוֹף סִימָן רמ״ד לְעִנְיַן מֶכֶס וּמַטְבֵּעַ דְּשָׁרִי, וְכָל שֶׁכֵּן כָּאן דְּשָׁרִי עִם שֻׁתָּפוּת אֵינוֹ יְהוּדִי: ד [1]יָכוֹל יִשְׂרָאֵל לִתֵּן לְאֵינוֹ יְהוּדִי (ז) מָעוֹת לְהִתְעַסֵּק בָּהֶם, וְאַף עַל פִּי שֶׁהָאֵינוֹ יְהוּדִי נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בָּהֶם בְּשַׁבָּת חוּלֵק עִמּוֹ כָּל הַשָּׂכָר בְּשָׁוֶה, (טז) מִפְּנֵי שֶׁאֵין מְלָאכָה זוֹ מֻטֶּלֶת עַל יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹתָהּ (יז) שֶׁנֶּאֱמַר שֶׁהָאֵינוֹ יְהוּדִי עוֹשֶׂה שְׁלִיחוּתוֹ, (יח) וְכֵן אֵין הָעֵסֶק נִכָּר מִמִּי הוּא. הגה: וְדַוְקָא בְּכִי הַאי גַּוְנָא שֶׁאֵינוֹ יְהוּדִי נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן לְחוּד עִם הַמָּעוֹת, אֲבָל אִם כָּל אֶחָד עוֹסֵק בְּיוֹמוֹ, וְיִשְׂרָאֵל צָרִיךְ לַעֲסֹק נֶגֶד מַה שֶּׁעָסַק הָאֵינוֹ יְהוּדִי בְּשַׁבָּת, (יט) אָסוּר (בית יוסף (ד״ה וכתב עוד) בשם גאון). וְיִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַשְׁכּוֹן מִן הָאֵינוֹ יְהוּדִי, עַיֵּן לְקַמָּן סִימָן שכ״ה סָעִיף ב׳ וְג׳: ה [*] [2]מֻתָּר לְיִשְׂרָאֵל לִתֵּן סְחוֹרָה לְאֵינוֹ יְהוּדִי לִמְכֹּר (כ) אִם קָצַץ לוֹ שָׂכָר, (כא) וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יאמַר לוֹ מְכֹר בְּשַׁבָּת. *[3]תַּנּוּר שֶׁלְּקָחוֹ יִשְׂרָאֵל מַשְׁכּוֹן מֵאֵינוֹ יְהוּדִי, וְקִבֵּל עָלָיו הָאֵינוֹ יְהוּדִי שֶׁמַּה שֶּׁיַּעֲלֶה שְׂכַר הַתַּנּוּר יִתֵּן

ו הִרְמַב״ם שָׁם פֶּרֶק (י׳) [ו׳] (הי״ח) וּתְשׁוּבַת רַב שְׁרִירָא גָּאוֹן (תשובת הגאונים ליק סי׳ סח). ז שָׁם בְּתְשׁוּבַת הַגָּאוֹן וּמִרְדְּכַי פֶּרֶק קַמָּא דְּשַׁבָּת (סי׳ רמט) בְּשֵׁם סְמ״ג. ח תּוֹסְפוֹת וְרא״ש בְּסוֹף פֶּרֶק קַמָּא דַּעֲבוֹדָה זָרָה (תוס׳ כב. ד״ה לא ורא״ש סי׳ כד).

בְּאֵר הֵיטֵב

וכן) בְּשֵׁם ר״י (בתוס׳ ע״ז כב. ד״ה לא), וְאִם אֵין לְאוֹפֶה אֵינוֹ יְהוּדִי חֵלֶק בְּגוּף הַתַּנּוּר רַק שְׁיִשְׂרָאֵל אוֹמֵר לוֹ מִתְּחִלָּה טל אַתָּה לְעַצְמְךָ כָּךְ וְכָךְ יָמִים וּבְתוֹכוֹ שַׁבָּת כְּדֵי שְׁתַּפְסִיקְנוּ גַּם בְּחֹל, דְּמֵתֵר גַּם כֵּן בְּהִתְנוּ. וְכָתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ג) דְּדַוְקָא לוֹמַר לְאוֹפֶה שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה יָמִים דְּהַיְנוּ שְׁכַר שַׁבָּת בְּהַבְלָעָה זֶהוּ מֵתֵר בְּהִתְנוּ, אֲבָל לוֹמַר טל אַתָּה בְּשַׁבָּת כְּדֵי שְׁתַּפְסִיקְנוּ בְּחֹל אָסוּר אֲפִלּוּ בְּהִתְנוּ, דְּהָוֵי כְּמַשְׂכִּיר תַּנּוּרוֹ בְּשַׁבָּת וְנוֹטֵל שְׂכַר שַׁבָּת עַל מְנַת שֶׁיְּפַסִּיקְנוּ בְּחֹל, דְּלֹא דְּמֵי כְּשֶׁיֵּשׁ לְיִשְׂרָאֵל יְהוּדִי חֵלֶק בּוֹ הֲוֵי לֵיהּ שֻׁתָּפוּת לְגַמְרֵי בְּשַׁבָּת, עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם: ג (ג) בְּשַׁבָּת. ט״ז (סק״ג) חוֹלֵק וְכָתַב שֶׁאֵין לִסְמֹךְ עַל הַתֵּר זֶה לְהַשְׂכִּיר לוֹ לְשַׁבָּתוֹת לְחוּד שֶׁלֹּא בְּהַבְלָעָה, דְּהָתֵּר זֶה לֹא מָצִינוּ רַק בְּמֶכֶס דְּלִעֵיל מִשּׁוּם פִּרְסוּמֵי נִסָּא (סי׳ רמד סק״ט) עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ח): ד (ד) מָעוֹת. וְאִם הָאֵינוֹ יְהוּדִי נוֹתֵן מָעוֹת לְיִשְׂרָאֵל לְהִתְעַסֵּק בָּהֶם וְעוֹסֵק הָאֵינוֹ יְהוּדִי בְּשַׁבָּת, וַדַּאי אָסוּר, כֵּיוָן דְּמֻלְאָכָה זוֹ שֶׁל שַׁבָּת הָיְתָה מֻטֶּלֶת עַל הַיִּשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹתָהּ הֲרֵי זֶה הָאֵינוֹ יְהוּדִי שְׁלִיחוּתֵיהּ קָא עָבִיד. שְׁרִירֵי בִּנְסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה״ט סק״ב) עַיֵּן שָׁם. כְּשֵׁשׁ יוֹם הַשּׁוּק בְּשַׁבָּת אָסוּר לִתֵּן לְאֵינוֹ יְהוּדִי מָעוֹת מֵעֶרֶב שַׁבָּת לִקְנוֹת לוֹ בְּשַׁבָּת כְּמוֹ שְׁנִּתְבָּאֵר סִימָן ש״ז סָעִיף ג׳ עַיֵּן שָׁם, וּדְלֹא כְּמוֹ שֶׁעוֹשִׂין הַסּוֹחֲרִים בִּסְפִינָה שְׁמּוֹסְרִים הַפִּשְׁתָּן שֶׁלָּהֶם כְּשֶׁבָּאִים לְאִיזֶה מָקוֹם לְאֵינוֹ יְהוּדִי לִמְכֹּר בְּשַׁבָּת, וְזֶה אָסוּר גָּמוּר:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

אַבְרָהָם בָּזֶה: ה [בשו״ע] מֻתָּר לְיִשְׂרָאֵל לִתֵּן סְחוֹרָה כו׳. וְכָתַב בְּשׁוּ״ת נוֹדַע בִּיהוּדָה מַהֲדוּרָא תִּנְיָנָא סִימָן כ״ט, מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֲנוּת פְּתוּחָה בְּרְחוֹב הָאֻמָּנִים יְהוּדִים וְאֵינוֹ יְהוּדִי הוּא שֶׁכִּיר לוֹ לְיֹשֵׁב בַּחֲנוּת וְלִמְכֹּר, וְנוֹתְנִים לוֹ שְׂכִירוּת יְדוּעַ לְשָׁבוּעַ אוֹ לְשָׁנָה, זֶה אָסוּר, אֶלָּא צָרִיךְ לְהוֹסִיף וְלִפְסֹק מִכָּל מֵאָה אוֹ מִכָּל אֶלֶף אוֹ מִכָּל כִּכָּר דָּבָר קָצוּב וַאֲפִלּוּ פְּרוּטָה, וְדָבָר זֶה יִהְיֶה לוֹ חֹרֶן הַשְׂכִּירוּת, וְאָז אָמְרִינַן אַדַּעְתָּא דְּנַפְשֵׁיהּ עֲבִיד. אֲבָל לַעֲשׂוֹת הַחֲנוּת בְּבֵיתוֹ אוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר, אִם מְפָרְסָם שֶׁהַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, בְּגִין שֶׁהוּא עַל יְדֵי הַשָּׂגַת חֲרוּת

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שָׁרְצוּי שֶׁל אֵינוֹ יְהוּדִי שֶׁיִּהְיֶה הַחֲלָקָה בְּשָׁוֶה הָיָה בִּסְתָמָא שֶׁלֹּא עַל יְדֵי עֲשִׂיַּת חֶשְׁבּוֹן מֶרְוַח שְׁנֵי הַיָּמִים, אֲבָל אִם בָּא עַל יְדֵי עֲשִׂיַּת חֶשְׁבּוֹן (י) שֶׁהַיִּשְׂרָאֵל אָמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי בְּשָׁעַת חֲלָקָה אַתְּ שְׁקֹלְקִי בְּשַׁבָּת מֵאָה זוּזֵי וַאֲנָא שְׁקִילְנָא בְּיוֹם הַחֹל חֲמִשִּׁים זוּזֵי, מִלֹּא לִי הַחֶשְׁרוֹן, וְעַל יְדֵי זֶה נִתְרַצָּה הָאֵינוֹ יְהוּדִי לְהַשְׁלִים לוֹ, כְּבָר כָּתַבְתִּי לְעֵיל בְּסָעִיף קָטָן ה׳ שֶׁיֵּשׁ דֵּעוֹת בָּזֶה: ג (יד) שֶׁיַּחֲזִיר הַמּוֹכֵר לָהֶם. וּבְחֶשְׁן מִשְׁפָּט אִיתָא [4]שֶׁצָּרִיךְ עַתָּה קִנְיָן מֻחְדָּשׁ לְהַקְנוֹת לְהַמּוֹכֵר, וְלֹא סַגִּי בָּזֶה שֶׁיַּחֲזִיר לוֹ הַדָּמִים וְהַשְׂטַר מְכִירָה, וְעַיֵּן שָׁם סִימָן קפ״ט (ס״א), וְקִצ״ד (ס״א) לְעִנְיַן קִנְיָן הָאֵינוֹ יְהוּדִי: (טו) וְאִם יִרְצֶה וְכו׳. עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ח) וְטַ״ז (סק״ג) (יפ) שֶׁנִּתְקַשּׁוּ בָּזֶה מְאֹד דְּלְמָה יִהְיֶה מֻתָּר, וְאֵינוֹ דּוֹמֶה לְסִימָן רמ״ד דְּשָׁם שָׂרִי (יב) מִשּׁוּם פְּסִידָא דַּוְקָא. וְתֵרֶץ הַמָּגֵן אַבְרָהָם בַּמַּסְקָנָא דְּהָכָא אֵיירֵי שֶׁמַּשְׂכִּיר לוֹ אֶת חֶלְקוֹ בְּשַׁבָּת בְּהַבְלָעָה, דְּהַיְינוּ שֶׁמַּשְׂכִּיר לוֹ כָּל יְמֵי הַשַּׁבָּתוֹת שֶׁלּוֹ עִם שְׁנַיִם וּשְׁלֹשָׁה יָמִים מִימֵי הַחֹל, דְּתוּ לֵיתָא כָּאן מִשּׁוּם שְׂכַר שַׁבָּת. וּמַה דְּשָׂרֵי בְּקִבְלַת מַיְירֵי גַּם כֵּן שֶׁלֹּא יְחַד לוֹ שַׁבָּת בְּהַקִּבְלַת, אֶלָּא בְּסְתָמָא כָּל אֵימַת שֶׁתַּעֲשֶׂה בְּעַצְמְךָ וְתַרְוִיחַ לִי כָּךְ וְכָךְ, וְעִקַּר רְבוּתָא דְּהַרַמ״א דְּקָא מַשְׁמַע לָן דְּלֹא חָיְשִׁינַן בָּזֶה לְמַרְאִית עַיִן שֶׁיֹּאמְרוּ לְצָרְךָ יִשְׂרָאֵל הוּא עוֹשֶׂה כֵּיוָן שֶׁיִּדּוּעַ שֶׁיֵּשׁ לְאֵינוֹ יְהוּדִי חֵלֶק בּוֹ, וּמַה שֶּׁכָּתַב כְּמוֹ שְׁנִּתְבָּאֵר (יג) כַּנָּתוּ כְּמוֹ שָׁם דְּלֹא חָשְׁשׁוּ לְמַרְאִית עַיִן וְכָל שֶׁכֵּן הָכָא דְּלֵיכָּא מַרְאִית עַיִן כְּלָל כֵּיוָן שֶׁהוּא בְּשֻׁתָּפוּת עִם הָאֵינוֹ יְהוּדִי, וְכֵן הַסֵּ״ז מַפִּיק לְדִינָא דְּאֵינוֹ מֵתֵר בָּזֶה אֶלָּא בְּהַבְלָעָה, וְאַף עַל פִּי כֵן יְזַהֵר שֶׁלֹּא לְדַבֵּר עִם הָאֵינוֹ יְהוּדִי בְּהַעֲסָק בְּשַׁבָּת כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים בְּסוֹף סִימָן רמ״ד: ד (טז) מִפְּנֵי שֶׁאֵין וְכו׳. שֶׁאִם הָיָה מֻטָּלֶת עָלָיו אָסוּר מִדִּינָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסָעִיף א׳ שֶׁאִם לֹא הִתְנָה שָׁאָסוּר: (יז) שֶׁנֶּאֱמַר וְכו׳. וּמְשׁוּם מִיחֲזֵי כְּשָׂכַר שַׁבָּת לֵיכָּא, דַּהֲרֵי הוּא בְּהַבְלָעָה, וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן ש״ז סָעִיף ג׳ וְסָעִיף ד׳ וּמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם בַּמִּשְׁנָה בְּרוּרָה: (יח) וְכֵן אֵין וְכו׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּמִשּׁוּם מַרְאִית הָעַיִן שֶׁיֹּאמְרוּ הַבְּרִיּוֹת שֶׁהָאֵינוֹ יְהוּדִי שָׂכִירוּ הוּא לֵיכָּא גַּם כֵּן, דַּהֲלֹא אֵין הָעֵסֶק נִכָּר שֶׁל מִי הוּא, שֶׁאִם הָיָה נִכָּר (יז) וְנִקְרָא עַל שֵׁם יִשְׂרָאֵל הָיָה אָסוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן רמ״ג סָעִיף א׳ גַּבֵּי מְרַחֵץ עַיֵּן שָׁם. וּמִכָּל מָקוֹם כָּל זֶה (טו) אֵינוֹ מֻתָּר אֶלָּא כְּשֶׁלֹּא יאמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי שֶׁיִּתְעַסֵּק בָּהֶם בְּשַׁבָּת, אֶלָּא שֶׁהָאֵינוֹ יְהוּדִי בְּצַעְמוֹ עוֹשֶׂה כֵּן וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב כְּעֵין זֶה בְּסָעִיף ה׳: (יט) אָסוּר. אִם לֹא שֶׁהִתְנָה עִמּוֹ בָּזֶה קֹדֶם שְׁנִּשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף א׳: ה (כ) אִם קָצַץ וְכו׳. וְאִם יוֹם הַשּׁוּק הוּא בְּשַׁבָּת אֲפִלּוּ בְּסְתָמָא אָסוּר, דְּהָוֵי כְּאִלּוּ אָמַר מִכֹּר (כא) וּבִלְבַד וְכו׳. וְאִם הָיָה הַשּׁוּק בְּשַׁבָּת אֲפִלּוּ בְּסְתָמָא שָׁרֵי, דְּהָוֵי כְּאִלּוּ אָמַר מִכֹּר בְּשַׁבָּת, וְזֶה אָסוּר גָּמוּר:

בֵּאוּר הֲלָכָה

חל, אַף שֶׁהָיָה בְּסְתָמָא שֶׁלֹּא הִזְכִּיר הַיִּשְׂרָאֵל שֶׁהוּא נוֹטֵל יוֹם הַחֹל כְּנֶגֶד יוֹם הַשַּׁבָּת, וּבְאוּר רַשׁ״י הוּא שֶׁחָלְקוּ סְתָם לְכָסוּף בְּשָׁוֶה, וְלָזֶה הֵבִיא הַמָּגֵן אַבְרָהָם אֶת שְׁנֵי הַבְּאוּרִים, א[5]וְלִדְיָנָא נוֹכֵל לוֹמַר דְּגַם רַשׁ״י מוֹדֶה לְתֵרֶצְנוּ מוֹכֵחַ בְּתוֹסָפָת שַׁבָּת (סק״ג) מֻתָּרִין לְחַיֵּשׁ אוֹמְרִים כֵּיוָן שֶׁהָיָה בְּסְתָמָא, וְכַדְּבָרֵינוּ מוֹכֵחַ בְּתוֹסָפָת שַׁבָּת שְׁזֶּה הוּא כַּוָּנַת רַבֵּנוּ יְרוּחָם וְכֵן בְּהַגְרַ״ז (קו״א סק״ב):

ג * וְאִם יִרְצֶה לְהַשְׂכִּיר לְאֵינוֹ יְהוּדִי וְכו׳. הַיְינוּ בֵּין לְאֵינוֹ יְהוּדִי זֶה שֶׁתָּפוּ אוֹ לְאַחֵר:

ה * תַּנּוּר שֶׁלְּקָחוֹ יִשְׂרָאֵל מַשְׁכּוֹן וְכו׳. וְהוּא הַדִּין בְּכָל אֶחָד מִכָּל הַנִּ״ל, לְבוּשׁ וְכֵן מַשְׁמַע מִתּוֹסָפוֹת דְּלְאוֹ דַּוְקָא תַּנּוּר, וּפְשׁוּט:

---

[1] יכולי הרבי הרב: א) בקונטרס אחרון (ס״ק ב) כתב דבמרחץ וכיוצא בו אין להתיר אלא לחלוק בשוה אבל לא שיטול הנכרי יום השבת והישראל יום אחר כנגדו משום דהוי שכר שבת שלא בהבלעה, ורבינו ירוחם התיר רק בשדה משום דשם אין שייך ענין שכר שבת. **ב)** ובשו״ע הרב (סט״ו) כתב: יבקשו מהמוכר שיחזיר להם דמיהם ואחר כך יחזרו ויקנו ממנו קנין חדש ויתנו בעת הקניה. ולא הזכיר שצריך קנין בשעה שמחזירים למוכר, משמע לכאורה דסובר שאין צריך לעשות קנין חדש, אלא סגי בהחזרת דמים.

עין והדר - Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן רמה רמו

ט מִרְדְּכִי פֶּרֶק קַמָּא דְּשַׁבָּת (סי' רמז).

א רַמְב"ם פֶּרֶק ו' מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת (הט"ז) וּכְרַבֵּנוּ הֶרֵי"ף.

ב הָרא"ש (שבת פ"א סי' לו) בְּשֵׁם רַבֵּנוּ יוֹנָה אַהָא דְּשַׁבָּת י"ט (ע"א) וְכֵן נִרְאֶה מִפֵּרוּשׁ רַשׁ"י שָׁם (ד"ה לא ישכיר).

לְיִשְׂרָאֵל בְּרִבִּית (קְצוּצָה) מְעוֹתָיו, (כב) מֻתָּר לִטֹּל שְׂכַר שַׁבָּת, לְפִי שֶׁהוּא בִּרְשׁוּת הָאֵינוּ יְהוּדִי וְאֵין לְיִשְׂרָאֵל חֵלֶק בּוֹ, וְגַם אֵין הַיִּשְׂרָאֵל אוֹמֵר לוֹ לַעֲסֹק בְּשַׁבָּת, וְהָאֵינוּ יְהוּדִי כִּי טָרַח בְּנַפְשֵׁהּ טָרַח לְקַיֵּם תְּנָאוֹ:

ו (כג) * ט[אִם אָפוּ אֵינָם יְהוּדִים תַּנּוּרוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת * עַל כָּרְחוֹ (כד) וְנָתְנוּ לוֹ פַּת בְּשַׂכַר הַתַּנּוּר, * אָסוּר לֵהָנוֹת מִמֶּנּוּ:

רמו דִּינֵי הַשְׁאָלָה וְהַשְׂכָּרָה לְאֵינוּ יְהוּדִי בְּשַׁבָּת. ובו ה' סְעִיפִים:

א (א) [א]מֻתָּר לְהַשְׁאִיל וּלְהַשְׂכִּיר כֵּלָיו לְאֵינוּ יְהוּדִי, וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בָּהֶם מְלָאכָה בְּשַׁבָּת, מִפְּנֵי שֶׁאֵין אָנוּ מְצֻוִּים עַל שְׁבִיתַת כֵּלִים. [ב]וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּכֵלִים שֶׁעוֹשִׂין בָּהֶם מְלָאכָה, * כְּגוֹן מַחֲרֵשָׁה (ב) וְכַיּוֹצֵא

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

מֵהַמַּלְכוּת עַל זֶה וּמְפָרְסָם שֶׁיִּשְׂרָאֵל הַהוּא הִשִּׂיגוֹ, אָסוּר, אַף שֶׁהוּא אֲמִירָה מֵעֶרֶב שַׁבָּת שֶׁיַּעֲשֶׂה בְּשַׁבָּת גַּם כֵּן אָסוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַבַּיִת יוֹסֵף (סי' רמד ד"ה כתב המרדכי) לְעִנְיָן מָכָס, אַךְ כֵּיוָן שֶׁהוּא בְּקִבְלַת וְאֵין כָּאן רַק חֶשְׁדָּא יֵשׁ לוֹמַר מֵהֵיכָא תֵּיתֵי יַחְשְׁדוּהוּ שֶׁאָמַר לוֹ כֵּן בְּשַׁבָּת, וְלָכֵן יֵשׁ כָּאן מָקוֹם הַתֵּר. וּמִכָּל מָקוֹם אֵין זֶה לְהַקֵּל רַק בְּמָקוֹם הֶפְסֵד שֶׁיֵּשׁ לַחֹשׁ שֶׁאִם יִהְיֶה סָגוּר בְּשַׁבָּת יַפְסִיד הַחֲנוּת, וְגַם שֶׁיַּשְׂכִּיר גּוּף הַחֲנוּת לְאֵינוֹ יְהוּדִי דְּכִי מְעַיֵּיל לְדִנְפְשֵׁיהּ קָא מְעַיֵּיל, דְּשָׂכִירוּת לְיוֹמָא מִמְכָּר, וְגַם בְּאֹפֶן הַמְבֹאָר שְׁחוּץ מִשְׂכָּרוֹ יֵשׁ דָּבָר קָצוּב מֵהַמְּכִירָה, וְגַם בְּחֹל לֹא יֵשֵׁב שָׁם יְהוּדִי לְסַיֵּעַ עִמּוֹ בְּמְכִירָה עַיֵּן שָׁם. וְעוֹד כָּתַב שֶׁאֵין לַחֹשׁ מֻחְמֶּצֶת שֶׁהִמְתְּצַק צָרִיךְ לִכְתֹּב בְּפִנְקָס מַה שֶּׁמּוֹכֵר דְּהָוֵי אִסּוּר דְּאוֹרַיְתָא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַבַּיִת יוֹסֵף עַיֵּן שָׁם ש"ו (סי"א) לְסמֹךְ עָלָיו דְּכָאן אֵין לוֹ הֶכְרֵחַ שֶׁיִּכְתֹּב בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְעוֹד דִּכְדִבְרֵי הָרַמְ"א בְּסִימָן ש"ו (סי"א) לְעִנְיָן מָכָס, יֵשׁ לְחַלֵּק, לְעִנְיָן כְּתֹב שֶׁלָּהֶם עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן רמ"ד סָעִיף קָטָן ז' בְּשֵׁם הַנּוֹדָע בִּיהוּדָה (מהדו"ת או"ח סי' לג) שֶׁמַּחְמִיר בְּעִנְיָן כְּתֹב בְּדִפּוּסִין שֶׁלָּהֶם עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּבֵרְכֵי יוֹסֵף (סי' רמד סק"ה) בְּשֵׁם הָרַב רַבִּי שְׁלֹמֹה סְאלְמִי הוֹבְאָה בְּסֵפֶר שַׁעֲרֵי יְשׁוּעָה כְּתֹב יָד. מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אוֹצָר חֹמֶץ וְהַשֵּׂר מַכְרִיחוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה סָגוּר בְּשַׁבָּת, בְּעֶרֶב שַׁבָּת אַחַר חֲצוֹת יֹאמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי כָּל אֲשֶׁר תִּמְכֹּר מִמֶּנִּי אֵלּוּ [אֲשֶׁר] אֲנִי נוֹתֵן לְךָ בְּסַךְ פְּלוֹנִי מֵהַיּוֹם, אֲנִי נוֹתֵן לְךָ שָׂכָר פְּלוֹנִי, אִם תַּרְצֶה מִכֹּר אוֹתָם הַיּוֹם, וְאִם בְּיוֹם אַחֵר יוֹתִיר מִסַּךְ הַמְּמֻדִּים יִמְכְּרֵם הָאֵינוֹ יְהוּדִי בְּיוֹם אַחֵר וְיִקַּבֵּל שְׂכָרוֹ מִשֶּׁלּוֹ. וְהָרַב מַהֲרַ"י זַיְיִן בַּעַל הַמְחַבֵּר שַׁעֲרֵי יְשׁוּעָה חָלַק עָלָיו וְכָתַב דְּאֵין לוֹ תַּקָּנָה אֶלָּא אִם כֵּן יַרְוִיחַ לוֹ זְמַן אוֹ קֹדֶם שַׁבָּת אוֹ אַחַר שַׁבָּת שֶׁיּוּכַל הָאֵינוֹ יְהוּדִי לְמָכְרָם בְּאוֹתוֹ זְמַן, וְכֵיוָן שֶׁהִרְוִיחַ לוֹ זְמַן מֻתָּר הַיִּשְׂרָאֵל לִקַּח מִמֶּנּוּ מַה שֶּׁנִּשְׁאַר בְּיָדוֹ אַחַר שַׁבָּת עַיֵּן שָׁם:

בֵּאוּר הַלָּכָה

ו * **אִם אָפוּ וְכוּ'.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק כג) שֶׁכָּתַבְנוּ דַּאֲפִלּוּ אִם לֹא הָיָה הָאֲפִיָּה בְּעַל כָּרְחוֹ, גַּם כֵּן בְּהַבְלָעָה מֻתָּר בְּדִיעֲבַד, וְאַף דְּמַהֲבַ"ח (סי' רמג ס"ג) לֹא מִשְׁמַע שָׁם בְּתְחִלָּה כֵּן, מִכָּל מָקוֹם מִסּוֹף דְּבָרָיו שָׁם שֶׁכָּתַב דְּאֵין מִי שֶׁחוֹלֵק עַל הוֹרָאַת רַב נָטְרוּנַאי גָּאוֹן מִשְׁמַע בְּהַדְיָא כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ, דַּהֲלֹא שָׁם הָיָה בְּרָצוֹן, וְכֵן מִשְׁמַע שָׁם מִשְּׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים שֶׁכֻּלָּם הֶעְתִּיקוּ דְּבָרָיו לַהֲלָכָה דְּהֵיכָא דְּאָפוּרוֹ הוּא רַק מִשּׁוּם מְרִאִית הָעַיִן בְּדִיעֲבַד שָׁרוֹ מֻתָּר, וְהָכִי נָמֵי כֵּיוָן שֶׁהִשְׁכִּירוֹ לְשָׁנָה אוֹ לְחֹדֶשׁ אֲפוּרוֹ הוּא רַק מִשּׁוּם מְרִאִית הָעַיִן בְּנַ"ל בְּרֵישׁ סִימָן רמ"ג, וְהַפְּרִי מְגַדִּים שָׁם בְּאוֹת ה' בְּאֹפֶן דְּיֵשׁ מֵרֹאשׁ דִּבְרֵי הַב"ח דְּאָם הָיָה הָאֲפִיָּה בִּרְצוֹנוֹ, בְּדִיעֲבַד אָסוּר אַף אִם הָיָה בְּהַבְלָעָה, מִשּׁוּם דְּמִיחֲזֵי כְּשֶׁלּוֹחוֹ, וְלֹא יָדַעְתִּי כַּוָּנָתוֹ, דְּמִסּוֹף דְּבָרָיו שָׁם וְכֵן מִשְׁאָר הָאַחֲרוֹנִים מוּכָח בְּהַדְיָא כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ:

* **עַל כָּרְחוֹ וְכוּ'.** עַיֵּן בַּב"ח שָׁם שֶׁכָּתַב דִּלְדִבְרֵי רַשׁ"י (ע"ז כב. ד"ה אסור) וּשְׁאָר מְפָרְשִׁים שֶׁפֵּרְשׁוּ הַטַּעַם דְּאִם בָּאוּ לְחַשְּׁבוֹן אָסוּר מִשּׁוּם דְּמִיחֲזֵי כְּשֶׁלּוֹחוֹ, לֹא שַׁיָּךְ אִם הָיָה בְּעַל כָּרְחוֹ, וְרַק רַבֵּנוּ גֵּרְשׁוֹן (הוא"ד במרדכי שבת פ"א סי' רמה) סוֹבֵר דְּהַטַּעַם מִשּׁוּם דְּמִיחֲזֵי כְּשָׂכַר שַׁבָּת, וְטַעַם זֶה שַׁיָּךְ נַמִּי אַף בְּבַעַל כָּרְחוֹ, וְנִמְצָא לְפִי דְּבָרָיו דִּין זֶה הוּא לָאו אַלִּיבָּא דְּכֻלֵּי עָלְמָא. וְלִי נִרְאֶה דְּעַל עִקַּר דִּין זֶה אֵין רַ"ש חוֹלֵק, דְּגַם הוּא מוֹדֶה לְסִבָּרַת רַבֵּנוּ גֵּרְשׁוֹן דְּהֵיכָא דְּאָסוּר מִשּׁוּם שָׂכָר שַׁבָּת אָסוּר אַף בְּבַעַל כָּרְחוֹ, וְלָכָךְ סָתַם הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ אֶת דִּינוֹ בְּלִי שׁוּם חוֹלֵק, וּמַה שֶּׁהִצְרִיךְ רַ"ש לְבָאֵר הַבְּרִיתָא דְּאִם בָּאוּ לְחַשְּׁבוֹן אָסוּר מִשּׁוּם דְּמִיחֲזֵי כְּשֶׁלּוֹחוֹ, סְבָרְתּוֹ הוּא דַּהֲלֹא הַיִּשְׂרָאֵל עָשָׂה בְּעַצְמוֹ יוֹם חֹל כְּנֶגֶד מַה שֶּׁעָשָׂה אֵינוֹ יְהוּדִי בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְאֵין זֶה שָׂכָר שַׁבָּת גְּמוּרָה, אֶלָּא דְּעַל יְדֵי זֶה שֶׁמִּיחֲזֵי הָאֵינוֹ יְהוּדִי כְּשֶׁלּוֹחוֹ בְּפֹעֲלְתּוֹ בְּשַׁבָּת נִמְצָא מַה שֶּׁנּוֹטֵל הַיִּשְׂרָאֵל אַחַר כָּךְ הוּא כְּשָׂכַר שַׁבָּת, וְכֵן מַשְׁמַע בְּהַדְיָא בְּרַשׁ"י [שָׁם בַּעֲבוֹדָה זָרָה דַּף כ"ב (ע"א)] דְּבִזּוי אָסוּר כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּעִנְיָנֵנוּ דְּהוּא שָׂכָר שַׁבָּת גְּמוּר גַּם רַשׁ"י מוֹדֶה דִּבְכָל גַּוְונֵי אָסוּר אַף בְּדִיעֲבַד אִם לֹא הָיָה בְּהַבְלָעָה:

* **אָסוּר לֵהָנוֹת.** עַיֵּן בְּבֵגְדִי יֶשַׁע שֶׁעַל הַמֶּרְדְּכַי (שם אות כא) **שֶׁאוֹמֵר שָׁם לְחַד גִּירְסָא דְּדוֹקָא לְכַתְּחִלָּה אָסוּר לוֹ לְקַבֵּל שָׂכָר שַׁבָּת, אֲבָל בְּדִיעֲבַד אִם קִבֵּל אֵין הַהֶנְאָה מִזֶּה אָסוּר.** עַיֵּן שָׁם רְאִיתוֹ לָזֶה, **וּמִלִּישָׁנָא דְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ לֹא מַשְׁמַע כֵּן,** וְגַם רְאִיתוֹ יֵשׁ קְצָת לְדָחוֹת וְאֵין כָּאן מָקוֹם לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה [א]וְצָרִיךְ עִיּוּן:

א * **כְּגוֹן מַחֲרֵשָׁה.** יֵשׁ לוֹמַר דְּבָא לְאוּרוֹיֵי דְּדוֹקָא **שֶׁעוֹשֶׂה בָּהֶם מְלָאכָה דְּאוֹרַיְתָא, אֲבָל בְּעוֹשֶׂה בָּהֶם מְלָאכָה דְּרַבָּנָן מֻתָּר.** כֵּיוָן דְּלֹא מִיחֲזֵי כְּ

בְּשַׁבָּת, נִרְאֶה כְּמוֹ שֶׁעוֹשֶׂה מְלַאכְתּוֹ בְּשִׁלּוּחוֹתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְזֶה אָסוּר דַּאֲמִירָה לְאֵינוֹ יְהוּדִי שְׁבוּת, וְאַף עַל גַּב דִּכְסִימָן רנ"ב סָעִיף ב' אִיתָא דְּשָׁרֵי לִתֵּן עוֹרוֹת לְעַבְּדָן עִם חֲשֵׁכָה דְּאֵינוֹ יְהוּדִי אַדַּעְתֵּיהּ דְּנִפְשֵׁיהּ קָעָבִיד כֵּיוָן דְּקָצַץ לוֹ דָּמִים, שָׁאנֵי הָתָם שֶׁאֵין רֶוַח לְיִשְׂרָאֵל בְּמַה שֶּׁהָאֵינוֹ יְהוּדִי עוֹשֶׂה בְּשַׁבָּת, אֲבָל בִּשְׂכִירוּת כֵּלִים יָדוּעַ הוּא שֶׁאִם הָאֵינוֹ יְהוּדִי שִׁישְׁבוֹת בְּהַכֵּלִים בְּשַׁבָּת לֹא יִתֵּן לוֹ שְׂכִירוּת כָּל כָּךְ, הִלְכָּךְ כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ רֶוַח לְיִשְׂרָאֵל בְּמַה שֶּׁהַכֵּלִים נִשְׂכָּרִים אֲצֶל הָאֵינוֹ יְהוּדִי בְּסִתְמָא וְעוֹשֶׂה בָּהֶן מְלָאכָה בְּשַׁבָּת, מִיחֲזֵי כְּשִׁלּוּחוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל לָזֶה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן כְּשֶׁמּוֹסֵר לוֹ בְּרֵיעִי וַחֲמִישִׁי מַתָּר, דְּלֹא מִתְחֲזֵי כְּלֵי הַאי כְּשִׁלּוּחוֹ: **(ב) וְכַיּוֹצֵא בָּהּ.** כְּגוֹן רַחַיִם וְכָל כְּלֵי אֻמָּנוּת [הָרא"ש (שם)]. וְעַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים (משז"ל סק"א) דְּהוּא הַדִּין כֵּלִים שֶׁאֵין עוֹשִׂין בְּצַעֲמָן מְלָאכָה, כְּגוֹן גִּיגִית שֶׁהַשָּׂכָר נַעֲשֶׂה בָּהּ (ג) אוֹ קְדֵרָה שֶׁמְּבַשְּׁלִין בָּהּ וְכָל כְּהַאי גַּוְונָא, כֵּיוָן דְּכָל פָּנִים הָאֵינוֹ יְהוּדִי עוֹשֶׂה בָּהֶן מְלָאכָה מִיחֲזֵי כְּשִׁלּוּחוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְלֹא בָּא הָרַב רַבֵּנוּ יוֹנָה לְמֵעוּטֵי אֶלָּא כְּשֶׁמַּשְׁכִּיר לוֹ חָלוּק וְטַלִּית וּכְהַאי גַּוְונָא אֵיזֶה כְּלֵי שֶׁאֵין עוֹמֵד לַעֲשׂוֹת בָּהּ מְלָאכָה, דְּמֵאֲחַר לְהַשְׂכִּיר לוֹ

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (ס) בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ת"ר) וְטַ"ז (סק"א) וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים: (ב) ט"ז (שם) וּמְבֹאָר בְּרָא"ש (פ"א סי' לו) וּבֵית יוֹסֵף (שם) בְּאָרֵךְ כְּמוֹ שֶׁהִצְּתַּקְנוּ: (ג) עַיֵּן בִּגְמָרָא י"ח (ע"ב):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו"ע הרב (סי"ט) כתב: אסור ליהנות ממנו עולמית בין לו בין לאחרים מפני שהוא שכר שבת.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah